

“Deček na šempolajski gmajni, ki živi pod borovci in sanja”

DSI Predstavitev knjige Dnevniški zapisi (1948–1954) Alojza Rebule

ANASTAZIJA PERTOT
TRST

Minilo je več kot eno leto, odkar smo v našem zamejskem prostoru in širše počastili eno najpomembnejših osebnosti in enega najuglednejših slovenskih pisateljev 20. stoletja, ki je nedvomno zaznamoval slovensko narodno skupnost v Italiji, Alojza Rebulo. Julija lani so v njegovi rojstni vasi, Šempolaju, s slavnostno proslavo počastili pisateljevo stoto obletnico rojstva. Letos, pred kratkim, je pri Slovenski matici zagledala luč njegova dolgo pričakovana knjiga, ki nosi naslov *Dnevniški zapisi (1948–1954)*. To so Rebulovi mladostni dnevniški zapisi, ki razkrivajo obdobje njegovih povojnih študijskih let v Ljubljani, ko je z iskrenim zanimanjem raziskoval antično tradicijo in skušal prodreti do bistva grške kulture. Knjiga brez dvoma ne bi izšla brez pomoči pisateljevih hčera Alenke in Tanje Rebula, ki sta s predajo in prepisom rokopisa bistveno olajšali objavo obširnih dnevniških zapisov. Dragoceno delo so v Trstu predstavili v ponedeljek, 17. novembra, na tradicionalnem večeru Društva slovenskih

izobražencev. O pisateljevem zakladu so se na večeru pogovarjali urednica Slovenske matice doc. dr. Ignacija Fridl Jarc, Alenka Rebula, akademik prof. dr. Milček Komelj in prof. dr. Edvard Kovač. Uvodno besedo je kot običajno imel predsednik društva Martin Breclj, ki je pojasnil, da je to knjiga oz. dnevnik iz obdobja, v katerem je Rebula tako rekoč postajal Rebula. Za izdajo ima največjo zaslugo hčerka Tanja, ki je opravila poseben prepis izvirnika in ga opremila z opombami, je še dodal. “Izid dnevniških zapisov Alojza Rebule iz njegovih mladostnih let je zagotovo najdragocenejše delo, ki ga je Slovenska matica uspela objaviti v zadnjih letih. Zdi se mi prav poseben privilegij, da se je to zgodilo pri

Slovenski matici,” je uvodoma poudarila Ignacija Fridl Jarc, saj je Alojz Rebula svojo pisateljsko pot začel prav pri tej slovenski kulturno-znanstveni ustanovi. V nadaljevanju je opisala leta sodelovanja med Alojzom Rebulo in Slovensko matico, ki so bila v časih tudi težka. Dnevniški zapisi med letoma 1948 in 1954 so Visoka pesem slovenske literature, so eno samo neizmerno pričevanje do volje, do ljubezni, do njegove muze, ki ga je navdihovala vse njegovo življenje, je še povedala. Prisrčno se je zahvalila hčerama, ki sta bistveno pripomogli in dovolili objavo intimnih pričevanj njunega očeta. Zahvalila se je še ostalim akterjem, ki so sodelovali pri oblikovanju knjige, in sicer urednici Nadi Šumi,

Igorju Tuti, ki je prispeval zgodovinski okvir, ter Barbari Zlobec in Davidu Movrinu za opombe. V nadaljevanju je Alenka Rebula prebrala občinstvu sestrično sporočilo ob ponedeljkovi priložnosti. V svojih besedah se Tanja Rebula povrne v trenutke, ko je listala očetove rokopise, ki so se ji na začetku zdeli pravi hieroglifi, ki jih je znala brati samo mama Zora. Ta palimpsest, piše, je stran za stranjo postajal prava arheološka avantura. V besedah je spoznavala vse globlje plasti mladega študenta in pisatelja, hkrati pa jo je obdajal dvom, ali te globoke skrivnosti človeka razkriti ali ne. Takrat jo je navdihnili misli, da so očetove vrednote lahko navdih za mlade oči, ki potrebujejo spodbudo na

svoji poti. Vrednote, kot so delo, narava, ljubezen, iskanje resnice in pravice, so jo tudi vodile pri prepisovanju rokopisa. Alenka Rebula pa je občinstvu pojasnila, da jo je o tem dnevniku presunilo to, kar je potem odsevalo v očetovem življenju, kakor so ga doživljali oni kot otroci. “V mojem spominu je ta dvojnost: po eni strani ta njegova skrajna občutljivost, bil je izredno ranljiv človek, ki je bila v izrednem nasprotju s tem, da je želel biti pogumen človek. Ga je zelo veliko stalo, da je delal stvari, ki so bile tvegane.” Velikokrat, ko se je pogovarjala z njim, je opazala, kako je ostal tisti deček na šempolajski gmajni, ki živi pod borovci in ki sanja. Nazadnje je še poudarila, da je veliko in pomembno vlogo v njegovem življenju imela tudi žena oz. mama Zora Tavčar. Ona je verjela v njegovo umetnost in jo občudovala, poleg ljubezni mu je dajala stalno oporo, življenjsko varnost. “Zelo je pomembno, da noben človek ne pride skozi življenje sam,” je sklenila Alenka Rebula. Bogat zapis je za knjigo dnevniških zapisov prispeval tudi dr. Milček Komelj. Na večeru je dejal, da je zanj Rebula eden od največjih pisateljev vseh časov, saj mu beseda teče dobesedno iz duše. V dnevniških zapisih

je Rebula izpovedoval svoja notranja hrepenenja, boje, ljubezenske zgodbe in vero v Boga. To so umetniška literarna besedila, je pojasnil Komelj, v katerih se je preizkušal in vadil v umetniškem pisanju, ker tudi sam pravi, da se zaveda, da s tem, ko piše, hkrati snuje svojo prozo. Bil je esteta in tudi neke vrste slikar, saj je opisoval lepote narave tako doživeto, da se čuti prisotnost Boga. “Z besedo je znal prestreči najbolj subtilne vzgibe,” je sklenil Milček Komelj. Spremno besedo za bogato knjigo je napisal dr. Edvard Kovač. Zbranim je povedal, da sta se z Rebulo veliko pogovarjala o filozofiji, sam ga je doživljal kot mladeniča, študenta, ki ga vse zanima. “Pogovarjati se z njim je bila kot neka duhovna obnova.” Alojz Rebula je Božjo dobroto in lepoto videl sredi sveta. Pojasnil je, da se njegova literatura prepleta z njegovim življenjem, veliko ritmike, zvočnosti in glasbenosti je v njegovem stilu, je še dodal Edvard Kovač. To so lahko občutili tudi obiskovalci v Peterlinovi dvorani, saj sta s prebiranjem izbranih odlomkov iz dnevniških zapisov večer večkrat obogatila člana Radijskega odra Anka Peterlin in Marjan Kravos in jih tako ponesla v mlada leta Alojza Rebule.